

REVELATIO

FIDES

Colecția **Revelatio** este coordonată de
Otniel-Laurean Vereș

Rémi Brague

**CAPODOPERA LUI DUMNEZEU
ȘI ALTE ESEURI**

**Traducere din limba franceză de
Ana Lăcan**

**Ediție îngrijită de
Alin Tat**

**Ratio et Revelatio
2021**

Colecția **Revelatio** este coordonată de Otniel-Laurean Vereș

Redactor: Otniel Vereș
Coperta: Dan Ichimescu
DTP: Dan Ichimescu

Tipărit la Print Expert, Oradea

Copyright © Ratio et Revelatio, 2021

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BRAGUE, RÉMI

Capodopera lui Dumnezeu și alte eseuri / Rémi Brague ; trad. din
limba franceză de Ana Lăcan ; ed. îngrijită de Alin Tat. - Oradea : Ratio et
Revelatio, 2021

ISBN 978-606-9659-24-3

I. Lăcan, Ana (trad.)

II. Tat, Alin (ed.)

821.133.1

Coperta I: Nașterea Domnului, Psaltirea lui Egbert, sec. XI,
Cividale del Friuli, Udine

Editura Ratio et Revelatio, Oradea
str. Sofiei, nr. 3, Bihor, România, 410183
e-mail: office@ratioetrevelatio.com

www.ratioetrevelatio.com

Cuprins

Notă asupra ediției	7
Prefață	9
Experiența crucială	13
1. <i>Experiența lui Cristos</i>	14
2. <i>Paternitatea: absență și recunoaștere</i>	16
3. <i>A voi voința tatălui</i>	20
4. <i>Timpul și Tatăl</i>	21
5. <i>Crucea</i>	25
6. <i>Libertate și cuvânt</i>	28
7. <i>Dar și misiune</i>	31
Dacă nu este fratele tău, atunci ești tu	35
<i>Rechizitoriu împotriva culpabilității</i>	35
<i>Ipocritul, văzut ca ploșniță secularizată</i>	36
<i>„Nu-s eu, dom'le!”</i>	38
<i>De la vină la învinovățire</i>	39
<i>Sîntem ceea ce sîntem</i>	42
<i>Libertatea creștinului</i>	43
Căsătoria	47
<i>Totalitate și consimțămînt</i>	47
<i>Pentru toată viața</i>	47
<i>Legămîntul cotidian</i>	52
<i>În Domnul</i>	58
<i>Consimțămîntul</i>	63
O, credința mea	67

Capodopera lui Dumnezeu	75
<i>Arta fără frumusețe.....</i>	<i>75</i>
<i>Dispersarea operei totale</i>	<i>78</i>
<i>Devalorizarea mitologiei</i>	<i>81</i>
<i>Mitul se condensează</i>	<i>84</i>
<i>Simbolul liber</i>	<i>88</i>
<i>Opera credinței</i>	<i>91</i>
<i>Mitul cotidian</i>	<i>94</i>
<i>Biserica și destinul artei.....</i>	<i>96</i>
 Modelul creștin al unității:	
Sfânta Treime	99
1. Unicitate	100
2. Unitate	105
3. Unire: modelul uman.....	109
4. Unire: modelul trinitar	114
5. „Ca să fie una, așa cum noi sîntem una”.....	117

Notă asupra ediției

Profesorul Rémi Brague a scris o serie impresionantă de cărți, în general de filosofie, dar și câteva cu deschideri culturale, teologice, literare diverse. Volumul de față conține articole publicate de-a lungul anilor în revista *Communio*. Prin natura lor, textele cuprinse în această carte se doresc a fi accesibile unui public larg și pun în lumină ceea ce producțiile academice lasă mai greu să transpară, și anume dimensiunea credinței autorului lor.

Îi mulțumesc profesorului Rémi Brague pentru generozitatea cu care a acceptat să împărtășească cititorilor români gândurile sale, prin intermediul acestei traduceri.

Alin Tat

Prefață

Domnul Alin Tat, pe care l-am cunoscut cu mai mulți ani în urmă la Paris, mi-a făcut cinstea de a aduna pentru a fi traduse în limba română câteva din articolele mele. Ca atare, îi transmit recunoștința mea cea mai sinceră.

România a reprezentat pentru mine o mare șansă. Unul din principalele motive îl constituie un parteneriat foarte activ între universitatea unde lucrez eu, Panthéon-Sorbonne (Paris I) și Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Mulțumită acestor relații excelente, mi-a fost dat să intru în contact cu studenți foarte bine pregătiți nu numai în ceea ce privește limba franceză, ci și în ale filosofiei. În acest sens, o influență notabilă asupra lor a exercitat-o domnul profesor Virgil Cimosoș.

Unui mai vechi student de-al meu, devenit la rîndu-i profesor, domnul Gabriel Chindea, îi datorez prima traducere în limba română: *Europa, calea romană*. Cea de-a treia ediție a acestei cărți, revăzută și adăugită, a apărut în limba franceză în anul 1999, iar în limba română în anul 2002*.

Aceeași cărticică a mea a avut, de asemenea, șansa de a fi fost tradusă într-o altă limbă din Transilvania, în maghiară, cu cîțiva ani mai devreme**.

Iar recent, volumul *Înțelepciunea lumii* a apărut la editura Tact***.

În ceea ce privește cartea de față, ea se datorează prieteniei domnului Alin Tat, care a binevoit a-și arăta interesul

* *Europa, calea romană*, tr. G. Chindea, Cluj, Ed. Idea, 2002, 180 p. A se vedea în acest sens discuția mea cu domnul Dan-Alexandru Ilieș, *Studia Universitatis Babes-Bolyai, Studia Europaea*, 2, 48 (2003), pp. 123-129.

** *Európa, a római modell. Előzetes és azonosítás*, tr. G. Somorjai, Bencés Kiadó, Budapest, 1994, 204 p.

*** *Înțelepciunea lumii*, tr. C. Dumitru, Ed. Tact, 2012.

față de roadele cercetării mele ca teolog amator, ba chiar și de a le răspîndi”.

Cele șase părți care o compun au rămas pînă-n prezent izolate, în revistele unde au apărut pentru prima oară, cu excepția celei de-a cincea, „Modelul creștin al unității”. Aceasta a fost republicată, după ce în prealabil i s-au adus modificări însemnate, într-o lucrare recentă de-a mea, intitulată *Despre Dumnezeuul creștinilor și despre încă unul sau doi (Du Dieu des Chrétiens et d'un ou deux autres)*, unde formează capitolul trei: „Un Dumnezeu unu”^{**}.

Aceste șase eseuri au fost publicate între 1976 și 1983, plasîndu-se, așadar, într-un interval de timp relativ scurt. În schimb, îmi dau seama din ce în ce mai mult cît de tare s-au îndepărtat de mine – au trecut, oricum, de atunci peste treizeci de ani!

N-am deloc obiceiul de a-mi reciti lucrările vechi. Și poate că așa e cel mai bine. Fiindcă, altminteri, sînt convins că mi-aș pune întrebarea, dacă ar fi s-o fac, cum de-am putut avea, la o vîrstă atît de fragedă și atît de ignorantă, pretenția de a scrie despre subiecte atît de însemnate. E clar că numai tinerețea mea a fost de vină. Spre că veți avea bunăvoința de a pune pe seama ei multe din naivitățile cuprinse în aceste eseuri. Și să nu uităm un anumit gust pentru aventură și risc, presupus, de altfel, în proiectul revistei unde articolele de față au văzut lumina zilei, și anume, ediția în limba franceză a *Revue Catholique Internationale Communio*.

Probabil că aceste eseuri au avut avantajul de a fi rămas în obscuritate, la adăpostul unor caiete depășite, într-o revistă, fără îndoială prestigioasă, dar cu o difuzare limitată. Numai gîndul că acum urmează să apară într-o traducere

* A se vedea «O religie nu este nimic mai mult decît un lucru», discuții cu Alin Tat, *Dilema Veche*, 5, 253, nr. iulie-august 2008, p. 18.

** R. Brague, *Du Dieu des Chrétiens et d'un ou deux autres*, Paris, Flammarion, 2008, pp. 79-113.

mă fac să regret faptul că nu m-am străduit să le scriu mai bine.

Mă consolez însă cu ideea că publicarea lor mi-a permis probabil să pășesc pe drumul maturizării mele. În plus, gîndindu-mă la dovada de prietenie din gestul traducerii lor, îmi vine și mai mult să-mi exprim recunoștința cea mai vie față de traducătorul lor.

Rémi Brague